

Landbolovgivning i det sidste halve Aarhundrede, lige siden vi fik de Love, hvortil der henvises i § 1, nemlig Loven af 19. Februar 1861 og Loven af 9. Marts 1872. Formaålet med disse Love var at virkeliggøre, at disse tidligere Fæsteejendomme hurtigst muligt blev Genstand for Salg, at de hurtigst muligt kom ud i fri Handel og Vandel. Og da dette Formaal i Aarenes Løb ikke viste sig at være virkeliggjort tilstrækkelig hurtigt eller saa hurtigt, som Lovgivningsmagten kunde ønske, fik vi Loven om Tvangsafløsning af Fæstegods af 30. Juni 1919 for endelig at faa Ende paa dette særegne Brugsforhold og faa disse Ejendomme gjort til Selvejendom. Paa denne Baggrund er det mærkeligt at se den højtærede Landbrugsminister fremsætte et Lovforslag, der hemmer denne Bevægelse ved at indføre en udvidet Brugsbeføjelse, som man aldrig har kendt før, og som i en Tid vil hemme Omsætningen, hemme, at disse Ejendomme overgaar til frie Ejendomme gennem Salg. Det er Baggrunden, som gør, at det fremtræder i et noget mærkværdigt og vilkaarligt Lys.

Ser man paa selve Indholdet af den her foreslaaede Brugsbeføjelse, er Vilkaarligheden lovgivningsmæssigt set, juridisk set endnu større. Thi hvilke Ejere er det, som skal underkastes disse særegne Brugsrettigheder for henholdsvis deres Fæsteres og deres Forpagteres Vedkommende? Er det de Ejere, som har været Majoratsbesiddere, eller gælder det ogsaa Ejere, som har købt disse Gaarde? Det kan tænkes, at en Købmand i en Købstad har købt en Fæstegaard, som er udtaget til fri Raadighed, som løber paa Fæsterens eller Enkens Levetid; Fæsteren er maaske død, den er for lang Tid siden udtaget til fri Ejendom, nu sidder hans Kone der; Købmanden i Købstaden har købt Gaarden og har regnet med, at naar den 80-aarige Kone dør, er Gaarden fri for ham selv, saa kan han selv overtage Gaarden og drive den eller forpagte den ud paa sædvanlige Vilkaar. Skulde det være Meningen, at en Lov pludselig vil sige: Nej, min Ven, det kan du ikke. for vi indfører en Bestemmelse, hvorefter Enken skal være berettiget til at bestemme, at Gaarden skal være fæstet ud paa et af Børnenes eller Stiførnernes eller saagar Svigerbørnenes Levetid?

Det vil være en ganske absurd Bestemmelse, at disse Gaarde, hvis de er paa frie Hænder, pludselig skal undergives en saadan Forpagtningstvang, en saadan Brugsstvang. For ikke at tage Gaarde, der endnu er fæstet ud, saa lad os tage en af de Gaarde, som er udtaget til fri Raadighed, og hvor baade Fæsteren og Enken er død. Gaarden er forpagtet ud, og den ejes af en anden end Majoratsbesidderen, Majoratsbesidderen har solgt Gaarden. Skulde i saa Fald Forpagteren eller hans Enke have Ret til ved en Erklæring at bestemme, at Gaarden skulde kunne forpagtes af et Barn paa lige saa lang Tid, som Forpagteren har siddet med den? Vi vilde derved komme ind i de Vilkaarligheder, at jo gunstigere en Forpagtningskontrakt Ejeren havde oprettet derved, at han havde gjort Aaremaalet længere, f. Eks. fastsat det til 16 Aar i Stedet for 8 Aar eller 4 Aar, i jo højere Grad maatte han bøde derfor.

Ejeren skal saaledes ikke alene straffes, som Tilfældet er nu, idet jo de tidligere Majoratsbesiddere, som har udtaget disse Gaarde til fri Raadighed som Hovedgaardsjord, men ikke nedlagt dem, rammes af det i Loven af 30. Juni 1919 indeholdte Forbud mod at nedlægge bestaaende Ejendomme. De Majoratsbesiddere, som benyttede deres Ret til det yderste og klemte Citronen til sidste Draabe og inddrog Gaardene under Hovedgaardsjorden, sidder med denne Jord som Hovedgaardsjord; men de, som var humane og liberale og lod det blive, som det var, skal opretholde de bestaaende Landejendomme. Denne Bestemmelse forstaar jeg meget vel ud fra et socialøkonomisk Synspunkt, selv om det selvfølgelig er ubehageligt for de Majoratsbesiddere, der har været imødekommende overfor deres Brugere. Men skal de nu ydermere have Forpligtelse til at respektere en testamentarisk Bestemmelse fra Forpagteren eller Forpagteren om, at et af deres Børn eller maaske Svigersønnen skulde have Lov til, naar Forpagteren eller Enken dør, at forpagte Gaarden igen paa 16 Aar, er det en absurd Bestemmelse. I hvert Fald er det fuldkommen absurd, hvis man vil hævde, at det ikke skal gælde for de solgte Gaarde, som er gaaet over til andre Ejere end de oprindelige Majoratsbesiddere, og der vil den højtærede Landbrugsmi-